

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
Фізико-технічний інститут

КРИПТОГРАФІЯ КОМП'ЮТЕРНИЙ ПРАКТИКУМ №1

**Експериментальна оцінка ентропії на символ джерела
відкритого тексту**

Виконав:
Андреев Д.Ю.
Група: ФБ-06

Київ - 2022

Мета роботи

Засвоєння понять ентропії на символ джерела та його надлишковості, вивчення та порівняння різних моделей джерела відкритого тексту для наближеного визначення ентропії, набуття практичних навичок щодо оцінки ентропії на символ джерела.

Порядок виконання роботи

1. Написати програми для підрахунку частот букв і частот біграм в тексті, а також підрахунку H_1 та H_2 за безпосереднім означенням. Підрахувати частоти букв та біграм, а також значення H_1 та H_2 на довільно обраному тексті російською мовою достатньої довжини (щонайменше 1Мб), де імовірності замінити відповідними частотами. Також одержати значення H_1 та H_2 на тому ж тексті, в якому вилучено всі пробіли.
2. За допомогою програми CoolPinkProgram оцінити значення $H(10)$, $H(20)$, $H(30)$.
3. Використовуючи отримані значення ентропії, оцінити надлишковість російської мови в різних моделях джерела.

Хід роботи

В роботі було використано випадково згенерований текст. Його версії з пробілами та без можна знайти відповідно у файлах `sample_text.txt` та `sample_text_no_spaces.txt`.

Було реалізовано програму підрахунку частот символів та біграм у заданому тексті мовою Python 3. Вихідний код програми знаходиться у файлі `main.py`.

У програмі реалізовано функції `char_count` та `calc_h1` для підрахунку частот символів та визначення ентропії відповідно.

Виникли деякі труднощі з написанням функцій `count_bigrams` та `calc_h2`, отримані значення не співпадали з очікуваними. Тому довелося частково переписати дані функції з використанням вбудованої функції `count` та попереднім розбиттям тексту на біграми. В результаті були отримані коректні значення h_2 .

Нижче наведено таблиці, що містять значення частот для символів, підрахованих програмою для заданого тексту:

Текст з пробілами

character	frequency
	0.143
о	0.093
а	0.074
е	0.074
и	0.063
н	0.059
т	0.048
с	0.045
в	0.043
р	0.041
л	0.037
к	0.028
м	0.026
п	0.023
у	0.021
я	0.02
д	0.02
з	0.017
ы	0.016
б	0.015
г	0.015
ь	0.014
й	0.012
ч	0.011
ш	0.01
х	0.008
ж	0.008
ю	0.004
ц	0.003
щ	0.003
э	0.002
ф	0.002

Текст без пробілів

character	frequency
о	0.109
а	0.086
е	0.086
и	0.074
н	0.069
т	0.056
с	0.052
в	0.05
р	0.048
л	0.043
к	0.033
м	0.03
п	0.027
у	0.025
я	0.024
д	0.023
з	0.019
ы	0.019
б	0.018
г	0.017
ь	0.017
й	0.014
ч	0.013
ш	0.011
х	0.01
ж	0.009
ю	0.005
ц	0.004
щ	0.003
э	0.003
ф	0.003

Найчастіші букви - о, а, е, и, н, т, с, в, р, л.

Нижче наведено таблицю найчастіших біграм у тексті для різних моделей джерела. Повні таблиці частот біграм розташовані у відповідних файлах (slide_bigrams_with_spaces.csv, block_bigrams_with_spaces.csv...).

Перехресні з пробілами	Не перехресні з пробілами	Перехресні без пробілів	Не перехресні без пробілів																																																																																								
<table><tr><th>bigram</th><th>frequency</th></tr><tr><td>е""</td><td>0.0181</td></tr><tr><td>""п</td><td>0.0170</td></tr><tr><td>и""</td><td>0.0157</td></tr><tr><td>а""</td><td>0.0147</td></tr><tr><td>""с</td><td>0.0143</td></tr><tr><td>ст</td><td>0.0139</td></tr><tr><td>""в</td><td>0.0131</td></tr><tr><td>о""</td><td>0.0127</td></tr><tr><td>""о</td><td>0.0121</td></tr><tr><td>ра</td><td>0.0121</td></tr></table>	bigram	frequency	е""	0.0181	""п	0.0170	и""	0.0157	а""	0.0147	""с	0.0143	ст	0.0139	""в	0.0131	о""	0.0127	""о	0.0121	ра	0.0121	<table><tr><th>bigram</th><th>frequency</th></tr><tr><td>е""</td><td>0.0182</td></tr><tr><td>""п</td><td>0.0170</td></tr><tr><td>и""</td><td>0.0158</td></tr><tr><td>а""</td><td>0.0147</td></tr><tr><td>""с</td><td>0.0142</td></tr><tr><td>ст</td><td>0.0139</td></tr><tr><td>""в</td><td>0.0133</td></tr><tr><td>о""</td><td>0.0126</td></tr><tr><td>ра</td><td>0.0123</td></tr><tr><td>я""</td><td>0.0121</td></tr></table>	bigram	frequency	е""	0.0182	""п	0.0170	и""	0.0158	а""	0.0147	""с	0.0142	ст	0.0139	""в	0.0133	о""	0.0126	ра	0.0123	я""	0.0121	<table><tr><th>bigram</th><th>frequency</th></tr><tr><td>ст</td><td>0.0164</td></tr><tr><td>ра</td><td>0.0142</td></tr><tr><td>ов</td><td>0.0138</td></tr><tr><td>ен</td><td>0.0133</td></tr><tr><td>но</td><td>0.0120</td></tr><tr><td>на</td><td>0.0117</td></tr><tr><td>то</td><td>0.0112</td></tr><tr><td>ни</td><td>0.0110</td></tr><tr><td>по</td><td>0.0102</td></tr><tr><td>ал</td><td>0.0099</td></tr></table>	bigram	frequency	ст	0.0164	ра	0.0142	ов	0.0138	ен	0.0133	но	0.0120	на	0.0117	то	0.0112	ни	0.0110	по	0.0102	ал	0.0099	<table><tr><th>bigram</th><th>frequency</th></tr><tr><td>ст</td><td>0.0163</td></tr><tr><td>ра</td><td>0.0142</td></tr><tr><td>ов</td><td>0.0138</td></tr><tr><td>ен</td><td>0.0136</td></tr><tr><td>но</td><td>0.0118</td></tr><tr><td>на</td><td>0.0116</td></tr><tr><td>то</td><td>0.0113</td></tr><tr><td>ни</td><td>0.0108</td></tr><tr><td>по</td><td>0.0101</td></tr><tr><td>ал</td><td>0.0100</td></tr></table>	bigram	frequency	ст	0.0163	ра	0.0142	ов	0.0138	ен	0.0136	но	0.0118	на	0.0116	то	0.0113	ни	0.0108	по	0.0101	ал	0.0100
bigram	frequency																																																																																										
е""	0.0181																																																																																										
""п	0.0170																																																																																										
и""	0.0157																																																																																										
а""	0.0147																																																																																										
""с	0.0143																																																																																										
ст	0.0139																																																																																										
""в	0.0131																																																																																										
о""	0.0127																																																																																										
""о	0.0121																																																																																										
ра	0.0121																																																																																										
bigram	frequency																																																																																										
е""	0.0182																																																																																										
""п	0.0170																																																																																										
и""	0.0158																																																																																										
а""	0.0147																																																																																										
""с	0.0142																																																																																										
ст	0.0139																																																																																										
""в	0.0133																																																																																										
о""	0.0126																																																																																										
ра	0.0123																																																																																										
я""	0.0121																																																																																										
bigram	frequency																																																																																										
ст	0.0164																																																																																										
ра	0.0142																																																																																										
ов	0.0138																																																																																										
ен	0.0133																																																																																										
но	0.0120																																																																																										
на	0.0117																																																																																										
то	0.0112																																																																																										
ни	0.0110																																																																																										
по	0.0102																																																																																										
ал	0.0099																																																																																										
bigram	frequency																																																																																										
ст	0.0163																																																																																										
ра	0.0142																																																																																										
ов	0.0138																																																																																										
ен	0.0136																																																																																										
но	0.0118																																																																																										
на	0.0116																																																																																										
то	0.0113																																																																																										
ни	0.0108																																																																																										
по	0.0101																																																																																										
ал	0.0100																																																																																										

Тепер можемо обрахувати значення надлишковості R для кожного випадку.

	N1 для тексту з пробілами	N1 для тексту без пробілів	N2 для тексту з пробілами (перехресно)	N2 для тексту з пробілами (НЕ перехресно)	N2 для тексту без пробілів (перехресно)	N2 для тексту без пробілів (НЕ перехресно)
H	4.395	4.452	3.952	3.951	4.078	4.079
R	0.121	0.1096	0.2096	0.2098	0.1844	0.1842

CoolPinkProgram

Далі починаємо працювати з програмою CoolPinkProgram. При використанні виникла низка труднощів. По перше, програма не запускалась на macOS, з під якої йшла робота, навіть за допомогою сторонніх утиліт. Шлях вирішення - встановлення Windows 11 на віртуальну машину. Далі в програмі замість тексту з'являлися ієрогліфи. Шлях вирішення - зміна мови системи. Далі Windows не дозволяла запуск програми, бо ідентифікувала її як шкідливе ПО. Шлях вирішення - вимкнення перевірки файлів у налаштуваннях. З точки зору безпеки це не найкращий хід, але після закінчення роботи перевірку було увімкнено назад.

Тепер, коли всі труднощі подолано, починаємо працювати. Визначаємо значення $H(10)$, $H(20)$, $H(30)$.

Лабораторная работа №1

Произвольная часть текста:
да_были_согласны_в_том_что_не_следует_ставить_на_первое_место_самого_себя_э

Использованные буквы:
с,

Порядок n-граммы:
5 символов
10 символов
15 символов
20 символов
25 символов
30 символов
35 символов
40 символов
45 символов
50 символов

Введенный символ: o

Символ по счету: 2

Номер эксперимента: 51

Неравенство для энтропии:
 $1.83645016563374 < H < 2.52768097808103$

Двоичная таблица угаданных символов:

00000100000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000
00000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000
01000000000000000000000000000000
10000000000000000000000000000000

Поле ввода символов:
o

Продолжить Другой

Вероятности:

$q[1] = 0.5294117$
$q[2] = 0.1568627$
$q[3] = 0.0392156$
$q[4] = 0.0392156$
$q[5] = 0.0196078$
$q[6] = 0.0196078$
$q[7] = 0$
$q[8] = 0$
$q[9] = 0$
$q[10] = 0.019607$
$q[11] = 0$
$q[12] = 0$
$q[13] = 0$
$q[14] = 0.019607$
$q[15] = 0$
$q[16] = 0.019607$
$q[17] = 0$
$q[18] = 0$
$q[19] = 0$
$q[20] = 0.039215$
$q[21] = 0$
$q[22] = 0$
$q[23] = 0$
$q[24] = 0$
$q[25] = 0$
$q[26] = 0.019607$
$q[27] = 0$
$q[28] = 0.019607$
$q[29] = 0$
$q[30] = 0.039215$
$q[31] = 0$
$q[32] = 0.019607$

Строка состояния:
Вы угадали. Для продолжения опыта нажмите "Продолжить", или "Другой" для выбора другого порядка

[Home](#)
[Videos](#)
[About](#)
[Privacy Policy](#)
[Terms of Service](#)
[Contact Us](#)

Downloaded from <http://ajph.org/> on November 10, 2014

Отримані результати:

$$1.8364 < H(10) < 2.5277$$

$$1.8266 < H(20) < 2.5359$$

$$2.1001 < H(30) < 2.8014$$

Оцінка надлишковості російської мови

Використовуючи результати, отримані за допомогою CoolPinkProgram, можемо порахувати значення надлишковості мови:

	H	R
H(10)	2.182	0.5636
H(20)	2.181	0.5638
H(30)	2.451	0.5098

Висновки

В ході виконання лабораторної роботи було засвоєно поняття ентропії та надлишковості, написано програму мовою Python 3 для підрахунку частот символів та біграм у тексті перехресно та не перехресно, а також обчислення значень H_1 та H_2 за отриманими частотами для різних моделей джерела. Також за допомогою програми CoolPinkProgram було обраховано значення ентропій надлишковість мови яка становить 0.5636 для $H(10)$, 0.5638 для $H(20)$ та 0.5098 для $H(30)$.